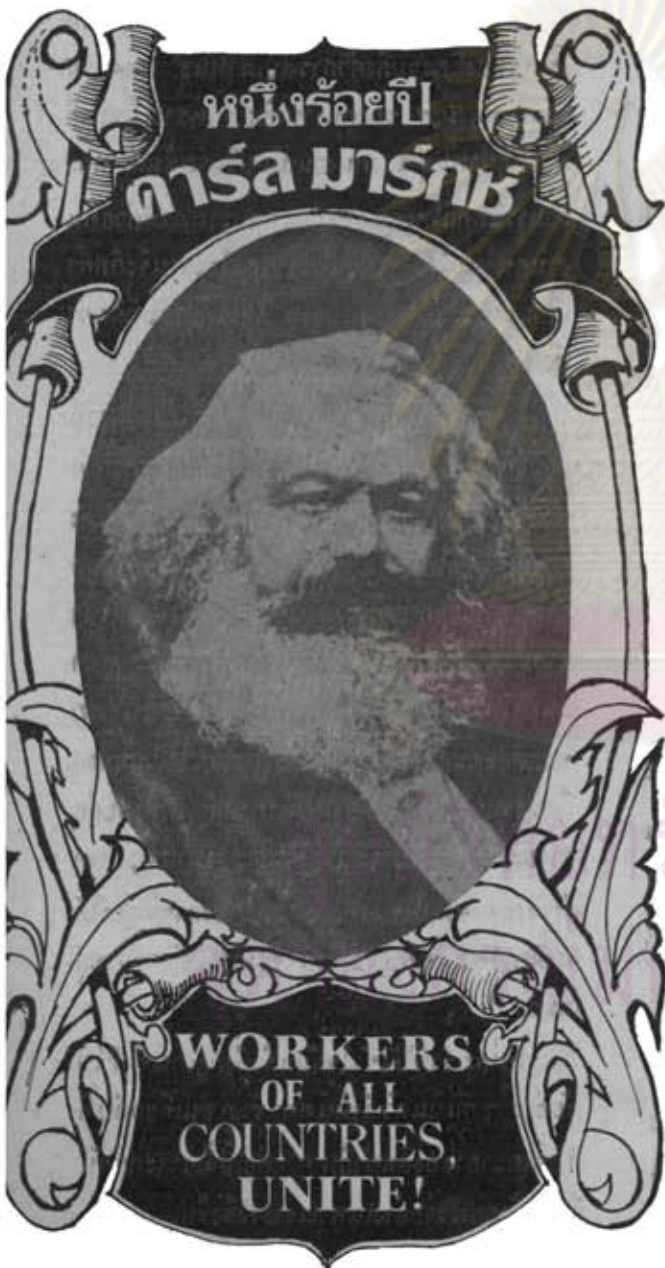

รอบศตวรรษแห่งลัทธิมาร์กซ์

เออร์เนสต์ มันทเซล เขียน.

โกรฟ รุจิโรภาส แปล.

มีสิ่งกีดขวางกันในตัวเองอย่างน่าประหลาดเกี่ยวกับฐานะของลัทธิมาร์กซ์ในโลกปัจจุบัน ซึ่งนับเป็นเวลา 100 ปี หลังจากทีมาร์กซ์ ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว อิทธิพลของลัทธิมาร์กซ์ที่แผ่ขยายไปในสังคมดูเหมือนจะยิ่งใหญ่กว่าที่เคยเป็นมา ไม่เคยมีการประชุมอภิปราย การประชุมทางวิชาการ หนังสือ วารสาร บทความหนังสือพิมพ์ ที่มีมากมายถึงเพียงนี้ที่อุทิศให้แก่มาร์กซ์ในโอกาสครบรอบ 100 ปีนี้

ไม่เคยมีประมุขของรัฐ หัวหน้ารัฐบาล ผู้นำพรรคมวลชนต่าง ๆ [จำนวนมากมายทั่วทั้งโลกเช่นนี้ที่จะประกาศว่าได้รับการชี้แนะจากความคิดของมาร์กซ์ แต่ในขณะเดียวกัน ก็ไม่เคยมีการพูดอย่างมากมายเช่นนี้เกี่ยวกับ "วิกฤตการณ์ของลัทธิมาร์กซ์" "การเสื่อมถอยอย่างไม่หวนกลับ" หรือแม้กระทั่ง "อวสานของลัทธิมาร์กซ์"

ในความเป็นจริงแล้ว ลัทธิมาร์กซ์แสดงให้เห็นถึงเอกภาพของขบวนการ 2 อย่าง คือ ขบวนการทางทฤษฎี และขบวนการทางปฏิบัติ ใน 2

* แปลจากบทความเรื่อง "The 100 Years of Marxism Since Marx" จาก *International Viewpoint*, Issue No. 26 (21 March 1983).

ขบวนการนี้ จำเป็นจะต้องพิจารณาเพื่อกำหนดว่า
ฐานะของลัทธิมาร์กซ์ในปัจจุบันคืออะไร

ในคัมภีร์หนึ่ง ลัทธิมาร์กซ์มีคุณลักษณะของ
ความเป็นวิทยาศาสตร์อย่างสูง ซึ่งให้ความเคารพ
แก่กฎต่าง ๆ ของวิทยาศาสตร์ทั้งหมด ตลอดจนชีวิต
ของมาร์กซ์ มาร์กซ์ยังคงความเป็นนักวิทยาศาสตร์
ไว้ได้ เขาเหยียดหยามบุคคลใดก็ตามที่ทำการปก
ปิดหรือบิดเบือนข้อเท็จจริง หรือผลการศึกษ
กันกว่าไม่ว่าจะมีข้ออ้างอะไรก็ตาม รวมทั้งเรื่อง
ที่ว่า “เราจะต้องไม่ทำให้กรรมกรที่เป็นหัวทอกใน
การต่อสู้ต้องเกิดความท้อแท้ใจ” (*“We mustn't
discourage the militant workers.”*)

มาร์กซ์คำนึงงานเขียนทางวิทยาศาสตร์ของ
เขาเรื่อยไป ทั้งนี้เพราะมาร์กซ์มีความเชื่อว่า
สังคมนิยมเท่านั้นที่มีลักษณะปฏิวัติ มาร์กซ์ยังเชื่อ
มีเนื้อว่า การต่อสู้ของกรรมกรจะไม่เคยบรรลุผล
อย่างสมบูรณ์ได้ กล่าวคือ จะไม่สามารถสร้าง
สังคมที่ไม่มีชนชั้นในขอบเขตที่แผ่ขยายไปทั่วโลก
ได้ ถ้าหากว่ากรรมกรไม่มีการรับรู้อย่างต่อเนื่อง
เกี่ยวกับผลของการวิเคราะห์ความจริงอย่างวิทยา
ศาสตร์ และพัฒนาการของความจริงนั้น

ในอีกคัมภีร์หนึ่ง ลัทธิมาร์กซ์ยังอุทิศให้แก
การปลดปล่อย (liberation) ซึ่งเป็นที่ที่ต้องการ
อย่างเร่งร้อนไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ก่อนหน้ามาร์กซ์
มีนักปรัชญาและนักสังคมศาสตร์ต่างพอใจในการ
อธิบายโลกโดยทั่วไป แต่สำหรับมาร์กซ์แล้ว จุด
มุ่งหมายของวิทยาศาสตร์คือการเปลี่ยนแปลงโลก
และจะต้องกระทำโดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การ
จะขจัดเงื่อนไขทางสังคมทั้งหลายที่ปวงที่ทำให้
มนุษย์ต้องตกเป็นทาส และประสพกับความทุกข์

ยาก ความพิการและต้องแปลกแยกกับตัวเองนั้น
ก็จำเป็นจะต้องใช้วิธีการปฏิวัติ นอกจากนี้ ยังมี
ความจำเป็นที่จะสร้างสังคมในลักษณะซึ่งพัฒนา
การอย่างเสรีของปัจเจกชนทุก ๆ คนมีส่วนสำคัญ
อย่างยิ่งต่อพัฒนาการของบุคคลทั้งหมดโดยส่วน
รวม มาร์กซ์มีความซื่อสัตย์ต่อจุดหมายอันนี้โดยไม่
เปลี่ยนแปลงจวบจนกระทั่งวาระสุดท้ายของเขา

วัตถุประสงค์ทั้ง 2 ประการนี้ของลัทธิมาร์กซ์
คือ การอธิบายอย่างเป็นวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับ
พัฒนาการทางสังคมในทุก ๆ เรื่อง และการจะ
บรรลุถึงการปลดปล่อยที่มีความสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่
จะคิดได้ ทั้งสองประการนี้มีลักษณะของความ
กล้าหาญอย่างยิ่ง จนกระทั่งมีข้อกล่าวหาจรรยา
เกิดขึ้นกับตัวมาร์กซ์ และปัจจุบันก็ยังเป็นข้อ
กล่าวหาที่จรรยาอย่างยังอยู่ นั่นคือ มาร์กซ์ถูก
กล่าวหาว่าเป็นนักอุดมคติเพื่อฝัน (Utopian) คน
สุดท้าย เหตุผลสำหรับการกล่าวหาคือ โครงการ
ที่ใหญ่โตกว้างขวางอย่างเช่นของมาร์กซ์นั้นไม่เคย
ที่จะปรากฏเป็นจริงขึ้นมาได้

ข้อข้อกล่าวหานี้ บุคคลที่เชื่อในสวรรค์ได้
เพิ่มเติมต่อไปอีกว่า มาร์กซ์ยังมีติดเกี่ยวกับบาป
แห่งความทง (sin of pride) ในการที่มาร์กซ์
ได้ก่อตั้ง “ศาสนาแห่งมวลมนุษยชาติ” คำกล่าว
หาที่แข็งแรงแย่งอย่างสิ้นเชิงกับคำสอนของมาร์กซ์
ที่เน้นการวิพากษ์ถึงมูลแก่น และการวิพากษ์
ตนเองอยู่เสมอ แต่บุคคลเหล่านี้โต้แย้งว่า มาร์กซ์
ได้สร้างศาสนาขึ้นมาโดยไม่มีพระเจ้า เพราะ
ฉะนั้นในการแสวงหาที่จะทำความดีนั้น ในที่สุด
แล้ว มาร์กซ์ก็ทำความชั่วอย่างเหลือล้น

เหล่ามวลมนุษย์ผู้คร่ำครวญงานหนักที่คงประสบกับความทุกข์ร้อน และพยายามต่อสู้ทำลายใช้กรรมของเขาอยากที่จะมีส่วนร่วมในความถึก ซึ่งมีลักษณะช่างสงสัยยอมจำนนและประจบประชันเช่นนั้น เหล่ามวลมนุษย์คงกล่าวจะไม่ ประนีประนอมกับใช้กรรมของเขาโดยยกเอาการที่ไม่สามารถรู้ได้ว่า ใช้กรรมที่ว่ามานี้ จะสามารถถูกทำลายได้อย่างสิ้นเชิงหรือไม่มาเป็นข้ออ้าง ข้อเสนอนี้ว่าการเขานำมันเล็กน้อยใส่ที่ ใช้กรรมย่อมเป็นการดีกว่าการใช้ตะโบ้กักรรมให้ขาดและทิ้งลงไป ในข้อเสนอนี้จะ ไม่มีวันตอบสนองความต้องการแก้บรรดาชายหญิงที่ต้องถูกล่ามค้ำย ใช้กรรม ได้เลย พวกเขาเด็กที่จะลุกขึ้นมาต่อสู้กับระบบทาสเช่นนี้มากกว่า ทราบเท่าที่มวลชนเหล่านี้ยังมีชีวิตอยู่ สายเลือดของนักปฏิวัติจะไม่มีทางสูญหายไปได้เลย

1๐๖ ปี หลังจากการมรดกกรรมของมาร์กซ์ อะไรล่ะที่เป็นคุณภาพของลัทธิมาร์กซ์ทั้งสองค่านนี้ ?

ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลในการวิเคราะห์และทำนายเหตุการณ์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์นั้น คุณภาพจะเป็นไปในทางบวกทั้งหมด ถ้าหากเราเปรียบเทียบโลกในปี 1๘43 กับโลกในปี 1983 และลองถามตัวเองว่าการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามที่มาร์กซ์ได้ทำนายไว้หรือไม่ และถ้าหากว่าการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นเป็นผลของลักษณะสังคมกฎมณเฑาะและความขัดแย้งที่จะเป็นควำทำลายสังคมนั้นตามที่มาร์กซ์ได้สอนให้เรามีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวแล้ว คำตอบที่ออกมาจะต้อง "ใช่" อย่างแน่นอนโดยไม่มีข้อจำกัดที่สำคัญใด ๆ เลย

มาร์กซ์มีความเข้าใจมากกว่านักวิทยาศาสตร์หรือนักคิดธรรมดาในยุคของเขาถึงพลังขับเคลื่อนอันทรงอำนาจและน่ากลัวของการปฏิวัติทางเทคโนโลยีที่มีอยู่ในวิถีการผลิตแบบทุนนิยม การปฏิวัติทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นจากกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล ระบบเศรษฐกิจที่อาศัยกลไกตลาด การแข่งขัน และแรงกระตุ้นที่ไม่สามารถตอบสนองได้ในการที่จะคุกคามมูลค่าส่วนเกิน ให้เพิ่มมากขึ้นจากแรงงานที่มีชีวิต ทั้งนี้เพื่อที่จะสะสมทุน (แรงงานที่ตายแล้ว) ให้มากขึ้น ๆ

นี่เป็นพลังพลวัตที่เป็นสัญญาณเตือนอันตราย เนื่องจากมีค่ามันสัญญาณว่าจะทำการปลดปล่อยแรงงานจากงานที่น่าเบื่อ ไร้ความคิดสร้างสรรค์และทำให้ตัวเองต้องแปลกแยกกับตัวเอง ทั้งนี้โดยอาศัยเครื่องจักรกลต่าง ๆ เข้าทำงานแทน มันเป็นพลังพลวัตที่น่ากลัวอย่างหนึ่งเพราะว่าพลังนี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพลังการผลิตเป็นระยะๆ ให้เป็นพลังของการทำลายที่จะมาป้อนทำลายมนุษย์และธรรมชาติ และเป็นอันตรายในแง่ที่จะทำลายโลกนี้ทั้งโลกได้

มาร์กซ์มีความเข้าใจว่า การแข่งขันจะนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดการผูกขาดขึ้นมาได้ ซึ่งในทางกลับกันจะมีผลทำให้การแข่งขันยังมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ๆ พวกนายทุนย่อยจะถูกนายทุนใหญ่คุกกลืน ไปเป็นพวกหรือทำลาย ไปอย่างไม่ปราณีปราศรัย สังคมกฎมณเฑาะจะวิวัฒนาการ ไปสู่สังคมที่มีลักษณะคล้ายบิรามิด โดยมีมวลชนผู้ใช้แรงงานรับจ้างเป็นจำนวนมหาศาล ประกอบกันเป็นฐานบิรามิด และมีกลุ่มบริษัทยานายทุนใหญ่ และกลุ่มการเงินเพียง 2-3 กลุ่มเป็นยอดบิรามิดที่

ปรากฏอยู่ในทุก ๆ ประเทศ และที่อยู่เหนือยิ่งกว่ากว่านั้นคือ ในระดับสากลแล้วจะมีบรรษัทข้ามชาติเพียงไม่กี่ร้อยแห่งเท่านั้นที่จะเป็นผู้วางกฎให้แก่รัฐกุ่มพิทุกรัฐ และจะทำให้คอนงานทั้งหมดรวมทั้งประชาชนทุกหมู่เหล่าได้เข้ามาอยู่ในระบบของการใช้เครื่องจักรอันใหญ่โตน่ากลัวของบรรษัทเหล่านั้นที่ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับแรงจูงใจเรื่องกำไร

มาร์กซ์เข้าใจว่า ระบบของการใช้เครื่องจักรกลนั้นจะต้องพังทะลายลงเรื่อย ๆ เป็นระยะ ๆ และระบบทุนนิยมจะก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และทำให้เกิดสงครามขึ้นในช่วงหนึ่ง ๆ เป็นประจำ ซึ่งในที่สุดแล้วผลเสียหายที่เกิดขึ้นจะไม่สามารถทนรับต่อไปได้และมีลักษณะร้ายแรงชนิดเป็นตายเสียทีเดียว แต่เรื่องนี้ มีผู้ที่ตั้งตัวเป็นศาสดาในปัจจุบันได้ทำนายอย่างโง่ ๆ ออกมาว่า ในระหว่างทศวรรษ 1950 และ 1960 ระบบทุนนิยมในที่สุดแล้วจะสามารถรับใส่ผีร้ายที่อยู่ในระบบได้ และจะประกันให้มีการจ้างงานอย่างเต็มที่ ให้มีความจำเป็นทางเศรษฐกิจอย่างค่อเนื่อง และจะปรับมาตรฐานการครองชีพให้ดีขึ้นเรื่อยๆพร้อมกับสามารถรักษาเสรีภาพ ได้อีกด้วย

ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอันยืดยาวที่กระหน่ำชาติระบบเศรษฐกิจโลกที่เนิ่นนาน ในปัจจุบันย่อมเป็นหลักฐานอันมั่นคงแข็งแรงถึงความถูกต้องของการวิเคราะห์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ของมาร์กซ์ มาร์กซ์มีความเข้าใจว่า แม้ว่ามนุษยชาติอาจจะได้รับประโยชน์บางส่วนชั่วคราวชั่วคราวจากระบบนี้ก็ตาม กรรมกรที่กินค่าจ้างและกึ่งค่าจ้างก็จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอันจะประกอบกันเป็นมวลชน

ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการต่อสู้กับระบบเครื่องจักรกลที่ใหญ่โตน่ากลัวนี้ จากการต่อสู้ทางชนชั้นของแรงงานกินค่าจ้างที่มีต่อทุนนั้น ก็ทำให้เกิดศักยภาพขึ้นมาในอันที่จะเปลี่ยนแปลงโลกให้บรรลุไปสู่การปลดปล่อยมนุษย์ทุกคนทั้งชายและหญิง

การต่อสู้ในตอนแรกจะอยู่ในรูปแบบของการลุกขึ้นมาสู้ ที่มีลักษณะเกิดขึ้นเอง โดยไม่มีความสำนึกใดๆ ที่ชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายประสงค์ที่จะบรรลุถึงหรือวิธีการที่จะใช้ในการบรรลุถึงเป้าหมายเหล่านั้น การต่อสู้จะผ่านขั้นตอนที่มีความพยายามอย่างมาก ในอันที่จะจัดเป็นองค์กรขึ้นมา เพื่อให้มีความร่วมมือกันและเรียนรู้ถึงความจำเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางชนชั้นในทุก ๆ ระดับ ในที่สุดการต่อสู้ก็จะนำไปสู่การปฏิวัติอย่างมีจิตสำนึกที่ได้รับคำสั่งนำจากพรรคการเมืองซึ่งได้ระดมมา กระบวนการนี้อาจจะผลักดันให้เร็วขึ้นได้โดยอาศัยความจำเป็นทางภววิสัย และการเข้าใจถึงความจำเป็นทางการเมือง นอกจากนี้โครงการของฝ่ายมาร์กซ์เองก็มีส่วนช่วยเหลือให้ประสบความสำเร็จได้

ถ้าพิจารณาถึงภารกิจอันยิ่งใหญ่ของการปฏิวัติเหล่านี้ ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ว่ามันจะต้องมีการพ่ายแพ้บางส่วน หรือแม้แต่การพ่ายแพ้ทั้งหมดหลายครั้ง ชนชั้นกรรมาชีพจะทำการสำรวจถึงชัยชนะ และความพ่ายแพ้ของคนอย่างวิพากษ์ถึงแก่นแท้ที่ ชนชั้นกรรมาชีพจะต้องทำการยึดกุมชัยภูมิที่เคยได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดมาแล้ว ในครั้งก่อน ๆ กลับมาเป็นของคนอีกอย่างค่อเนื่องเรื่อย ๆ จนกระทั่งกระบวนการของการเกิดขึ้น

การเสื่อมสลายและการเกิดขึ้นมาอีกของจิตสำนึกทางชนชั้นและการปฏิวัติกรรมวิธีได้แผ่ขยายไปอย่างกว้างขวางจนนำไปสู่การสร้างสรรคสังคมนิยมขึ้นมาในระดับโลก

เกี่ยวกับการวิเคราะห์และฉายภาพอนาคตให้เห็นของมาร์กซ์ เป็นที่เห็นได้ชัดว่า ภาพของการรุดหน้าทางประวัติศาสตร์ของชนชั้นกรรมวิธีคือภาพที่มีความประทับใจมากที่สุด ในช่วงเวลาที่มีการตีพิมพ์หนังสือ *Communist Manifesto* ออกมา ขณะนั้นมีสมาชิกสหภาพแรงงานในโลกทั้งหมดไม่เกินกว่า 100,000 คน มีนักสังคมนิยมประมาณ 10,000 คน และมีคอมมิวนิสต์อย่างมากที่สุดประมาณ 200-300 คน และจำนวนคนเหล่านี้ทั้งหมดล้วนอยู่ในประเทศต่าง ๆ เพียง 6 ประเทศเท่านั้น ในปัจจุบันไม่มีประเทศใดในโลกแม้แต่เกาะที่เล็กที่สุดในมหาสมุทรแปซิฟิก หรือที่ ๆ อยู่ห่างไกลที่สุดของป่าทางเส้นศูนย์สูตรที่ลัทธิทุนนิยมจะสามารถจัดตั้งโรงงาน ท่าเรือ หรือ ห้างร้านที่จ้างกรรมกรกินค่าจ้างทั้งชายหรือหญิงได้ โดยที่ไม่มีสหภาพแรงงานเกิดขึ้นมาเลย

ทั่วโลกในขณะนี้ มีกรรมกรนับเป็นจำนวนล้าน ๆ คนที่อยู่ในสหภาพแรงงาน และขบวนการสหภาพแรงงานนี้ก็มีขึ้นพร้อม ๆ กับการก่อตั้งพรรคการเมืองที่ประกาศตัวเองว่าเป็นนักสังคมนิยมที่มีผู้ให้การสนับสนุนนับเป็นจำนวนล้าน ๆ คน หรือมีผู้ลงคะแนนเสียงให้นับเป็นจำนวนล้าน ๆ คนเช่นกัน จากจำนวนเหล่านี้ ก็มีเป็นแสน ๆ ที่เคยวิพากษ์คอมมิวนิสต์ซึ่งประกาศตัวเองว่าเป็นมาร์กซิสต์ ในแง่ที่เกี่ยวกับแนวโน้มการวิพากษ์ตนเองในการปฏิวัติกรรมวิธี

นี้ คุณเพียงแต่เบียดหูฟังการแสดงออก¹ได้จากโรงงาน, สำนักงาน, บริษัท ในขบวนรถไฟโดยสาร และรถไฟกินนั้เป็นแสน ๆ แห่งตลอดทั่วทั้งโลก

แต่สิ่งที่เรียกว่า คุณภาพของลัทธิมาร์กซ์ในฐานะที่เป็นขบวนการของการปลดปล่อยคืออะไร? คุณภาพนี้มีความน่าประทับใจไม่น้อยเลย แต่ยังมีลักษณะที่ขัดแย้งกันอย่างเห็นได้ชัดอีกด้วย

เนื่องจากแรงกระตุ้นที่ให้ไว้โดยมาร์กซ์—เอ็งเกิลส์และผู้สนับสนุนของเขา กรรมกรที่กำลังต่อสู้ และจัดองค์กรต่อต้านพวกนายทุนอยู่ก็สามารถมองด้วยสายตาที่มองเห็นได้ชัด ซึ่งทำให้กรรมกรสามารถเปลี่ยนแปลงโลก ได้บางส่วนของลักษณะที่เป็นการรุดหน้าไปสู่การปลดปล่อย

นอกจากนี้ ยังมีผลที่สำคัญอีกบางอย่างจากแรงกระตุ้นที่มาร์กซ์—เอ็งเกิลส์ได้ให้ไว้ นั่นก็คือการต่อสู้เพื่อให้ลดวันทำงานลงจากที่เคยทำงานสัปดาห์ละ 72 ชั่วโมง หรือมากกว่านั้นลดลงเหลือเพียงสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมง ซึ่งเราก็สามารถประสพชัยชนะในเรื่องนี้ได้ นอกจากนี้ยังไม่ต้องมีการต่อสู้ที่รุนแรงแต่อย่างใดในอันที่จะขยายความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไปสู่พี่น้องของเราที่คงถูกกดขี่ชุกครึ้นเช่นกันไม่ว่าจะเป็นเพื่อนหญิง เขาวชน ผู้ทกงาน กรรมกรอพยพจากต่างประเทศ ชนกลุ่มน้อยในชาติผู้เจ็บป่วย คนพิการและผู้สูงอายุ

ยังมีความพยายามอีกด้วยกันที่จะขยายความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทางชนชั้นออกไปในระดับโลก เรื่องเช่นนี้เป็นภารกิจที่ยากลำบาก แต่ไม่ใช่ว่าจะไม่สามารถเป็นจริงขึ้นมาได้ ดังที่เราได้เห็นมาแล้วจากขบวนการต่างๆ ที่เข้าร่วมเป็นอันหนึ่งอัน

เกี่ยวกับการปฏิวัติในคิวบา ในอินโดจีน และการปฏิวัติในอเมริกากลาง ซึ่งการปฏิวัติเหล่านี้เกิดขึ้นภายหลังจากที่มีขบวนการคิงส์ลาวขึ้นมาก่อนหน้านั้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง

ในที่สุดก็มีการปฏิวัติสังคมนิยมที่ได้รับชัยชนะเป็นครั้งแรกเกิดขึ้น ทั้งนี้โดยได้รับแรงบันดาลใจจากความคิดของเลนิน นั่นคือ จากการปฏิวัติเดือนตุลาคม ในสหภาพโซเวียตจนถึงการปฏิวัติในยูโกสลาเวีย จีน คิวบา และอินโดจีน ทั้งหมดนี้คือความเป็นจริงในโลกปัจจุบัน ถึงแม้ว่าชัยชนะเหล่านี้จะยังไม่เกิดขึ้นอย่างเด็ดขาดก็ตามเท่าที่ทุนนิยมโลกยังปรากฏอยู่ เราสามารถกล่าวได้ว่า ถ้าหากไม่มีมาร์กซ์และเอนเงิลส์แล้ว โลกทุกวันนี้อาจจะมึลลึกลับและแตกต่างออกไปอย่างมาก และอาจจะเป็นสถานที่ที่ไร้มนุษยธรรมมากกว่าที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ก็ได้

อย่างไรก็ดี ภาพที่มาร์กซ์-เอนเงิลส์ได้ให้ไว้เกี่ยวกับการปลดปล่อยมนุษยชาติยังไม่ได้ปรากฏเป็นจริงอย่างสมบูรณ์เสียไม่ว่าจะเป็นสถานที่ใด ขบวนการกรรมกรที่แท้จริงต้องแบ่งแยกออกไปเป็น กระแสมวลชน 2 กระแส นั่นคือ ฝ่ายสังคมนิยมประชาธิปไตยปฏิรูป และฝ่ายสตาลินนิสต์ (โดยมีกระแสย่อยคือพวกยูโรคอมมิวนิสต์ที่ค่อย ๆ ย้ายเปลี่ยนจากกระแสที่สองมาเป็นกระแสแรก) แต่ทั้งสองค่าก็ประสบกับความล้มเหลวอย่างมหันต์ด้วยกัน

ฝ่ายสังคมนิยมประชาธิปไตยไม่ได้ก้าวรุดหน้าแม้แต่นิวเคียวที่จะไปสู่การล้มล้างระบบทุนนิยมโดยอาศัยการปฏิรูป วิกฤตการณ์ทุนนิยมในปัจจุบันที่มีกระแสสัมพันธของการว่างงานกับความยากจน

ความอดอยากหิวโหยที่เกิดขึ้นในโลกที่สาม ภัยคุกคามของการจะทำลายล้างด้วยอาวุธนิวเคลียร์ที่ยังความสะพานน้ำกลวให้แก่มวลมนุษยชาติ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นอย่างเพียงพอแล้วถึงความล้มเหลวของฝ่ายนี้

ในขณะที่ฝ่ายระบบข้าราชการแบบสตาลินนิสต์สามารถเก็บเกี่ยวผลของการปฏิวัติอันยิ่งใหญ่ที่ชนชั้นกรรมกรมาชี้นำมาได้ แต่ท้ายที่สุดแล้วก็ต้องจบลงด้วยการพบกับทางตันอย่างสิ้นเชิง สังคมที่เกิดขึ้นมาจากชัยชนะของการปฏิวัติก็ไม่ได้นำไปสู่สังคมนิยมแต่อย่างใด แต่ยังคงอยู่กึ่งกลางระหว่างทุนนิยมกับสังคมนิยมอย่างไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลยนอกจากนี้ในทุก ๆ กรณีแล้ว ยกเว้นกรณีของคิวบา ระบบข้าราชการที่มีอำนาจสิทธิขาดก็ยังเป็นตัวขัดขวางของการจะก้าวไปสู่สังคมนิยมอีกด้วย ระบบข้าราชการนี้ทำให้กรรมกรต้องคงอยู่ในภาวะของการถูกกดขี่อย่างเห็นได้ชัด และในทุก ๆ ประเทศที่มีระบบข้าราชการเช่นนี้อยู่ ตลอดจนที่แห่งใดในโลกก็ได้ ระบบข้าราชการนี้จะยังความเสื่อมเสียให้แก่ลัทธิสังคมนิยม ลัทธิคอมมิวนิสต์ และลัทธิมาร์กซ์อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายกฎหมายที่จะสามารถกระทำได้เลยอีก

ความล้มเหลวอันนี้เองที่เราสามารถค้นพบแหล่งที่ทำให้เกิดสิ่งที่มีเรียกกันว่าเป็นวิกฤตการณ์ของลัทธิมาร์กซ์ในปัจจุบันได้ จริง ๆ แล้วไม่ใช่วิกฤตการณ์ของลัทธิมาร์กซ์แต่อย่างใด แต่เป็นวิกฤตการณ์ที่เป็นการกระทำของขบวนการกรรมกรที่มีการจัดองค์กรแบบข้าราชการ และยังเป็นวิกฤตการณ์ของสังคมนิยมหลังทุนนิยม (post-

capitalist societies) ที่มีลักษณะของการจัดองค์กรแบบข้าราชการอีกด้วย วิกฤตการณ์เหล่านี้ยังเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการที่ผู้นำของขบวนการดังกล่าว ได้ละทิ้งลัทธิมาร์กซ์อย่างเบ็ดเสร็จมากยิ่งขึ้น ซึ่งในความเห็นของตัวเองเท่ากับเป็นการยืนยันว่า มาร์กซ์ ไม่ควรมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใดเลย

ในการประยุกต์เอาวิธีการและหลักเกณฑ์ของลัทธิมาร์กซ์มาใช้ในการวิเคราะห์วิกฤตการณ์เหล่านี้ก็ทำให้เราไปสู่ข้อสรุป 4 ประการดังนี้

1. ในประการแรก เป็นข้อผิดพลาดโดยสิ้นเชิงที่จะหาต้นกำเนิดของวิกฤตการณ์เหล่านี้ว่าอยู่ในความคิดของมาร์กซ์ คุณูปการอันยิ่งใหญ่ที่สุดของมาร์กซ์ที่มีต่อการเข้าใจประวัติศาสตร์ของสังคมต่าง ๆ ก็คือ ในการวิเคราะห์ถึงที่สุดแล้วความเป็นอยู่ทางสังคมต่างหากที่เป็นตัวกำหนดจิตสำนึก ไม่ใช่อย่างหลังไปกำหนดอย่างแรก ในการเผ่าคิดว่าการที่ฝ่ายสังคมนิยมประชาธิปไตยจำนวนมากก่อฝ่ายจักรพรรดินิยมโลกในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และต่อมาก็ให้ความช่วยเหลือแก่ฝ่ายนายทุนในการต่อต้านปฏิวัติ ซึ่งก็ยกมาด้วย การก่ออาชญากรรมของสตาลิน และการที่ฝ่ายปฏิรูปและพวกสตาลินนิสต์ยอมจำนนต่ออิตเลอริ่นั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อบกพร่องต่างๆ ที่มีอยู่ในงานเขียนของมาร์กซ์ ไม่ว่าจะเป็นการมีเครื่อง

อธิบายได้เพียงว่าเป็นผลที่เกิดมาจากการปะทะกันระหว่างมนุษย์นับล้าน ๆ คน และเป็นผลของการขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ทางวัตถุของชนชั้นทางสังคมที่ใหญ่หรือ ในบางส่วนของชนชั้นทางสังคม ในที่นี้ แน่นนอนละ ความคิดที่ว่ามีทั้ง "ดี" และ "เลว" ย่อมมีบทบาทอยู่ด้วย แต่ยากที่จะเป็นอันใดอันหนึ่ง

2. นอกจากนี้ ยังเป็นการผิดอีกด้วยที่จะค้นหาต้นกอสุกท้ายของลัทธิสตาลิน และการเบี่ยงเบนของการปฏิวัติสังคมนิยมที่ได้รับความเสียหายจากการมีจิตวิญญาณแบบสลาฟ หรือจากการที่รัสเซียเข้าครอบครองมองโกเลีย หรือเป็นเพราะเจ้าทิวซาคิดส์ที่หิวกระหายอำนาจซึ่งหลบภัยอยู่ในตัวเราทุกคนอย่างเผื่อภัยเงื่อนไซที่เหมาะสมในการจะคืนขึ้นมาด้วยความวุ่นวาย

เคล็ดลับของชัยชนะพร้อมกับความเสื่อมของการปฏิวัติรัสเซียในที่สุดแล้วอยู่ที่ความขัดแย้งกันระหว่างความสูงอมของเงื่อนไซทางภววิสัยที่จะให้มีการปฏิวัติโลกเกิดขึ้น ซึ่งขณะนั้นเริ่มมีวิกฤตการณ์ทุนนิยมโลกเกิดขึ้นแล้วในปี 1919 และ ความไม่สูงอมของเงื่อนไซทางภววิสัยที่จะสร้างสังคมนิยมขึ้นในรัสเซียและจีน พร้อมกับความไม่สูงอมของเงื่อนไซทางอภิวสัยที่จะบรรลุถึงชัยชนะปฏิวัติในระบอบโลกได้ เป็นระยะเวลาอย่างยาวนานที่เกี่ยวข้องที่เรื่องนี้ได้ทำให้เกิดการเบี่ยงเบน

วิเคราะห์ที่ถูกต้องที่สุดในการอธิบายถึงสิ่งที่ได้เกิดขึ้นกับสังคมประชาธิปไตยและลัทธิศักดินา

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิพากษ์ของลัทธิมาร์กซ์ต่อระบบที่มีอยู่ในขบวนการงานเรื่องเผด็จการข้าราชการ และต่อสังคมเปลี่ยนผ่านที่มีลักษณะแบบข้าราชการ อย่างมีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์มากที่สุด สมบูรณ์ที่สุด และเป็นการวิพากษ์ที่จะชี้ให้เห็นถึงหนทางไปสู่การแก้ไขทางประวัติศาสตร์ที่แท้จริง

การวิพากษ์ของลัทธิมาร์กซ์ในส่วนนี้ที่กำลังขยายตัวอยู่นั้นเป็นสิ่งที่มาจากภายในประเทศทางยุโรปตะวันออกและประเทศจีนเอง ซึ่งยังความประหลาดใจอย่างมากและไม่น้อยไปกว่าความกลัวแก่พลังปฏิวัติในโลก นับจากเกลมลินถึงวอชิงตัน รวมทั้งสำนักวาทิกัน และเหล่า "ผู้ซัดขึ้น" ฝ่ายขวาในประเทศคอมมิวนิสต์ทั้งหลาย สิ่งนี้เป็นแค่เพียงจุดเริ่มต้นของการจะตื่นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งที่เต็มไปด้วยความหวังอันสดใสเท่านั้น

4. สิ่งสุดท้ายที่เราเห็นก็คือว่า เป็นระยะเวลา 30 ปี มาแล้วที่ขบวนการมวลชนที่แท้จริงได้มีความก้าวหน้าที่จะเอาชนะวิกฤตการณ์ของ "ลัทธิมาร์กซ์" แบบศักดินา และ "สังคมนิยมที่มีชีวิตอยู่" ในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง

สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เราเรียกกันว่า การปฏิวัติทางการเมืองชนิกต่อต้านลัทธิข้าราชการ การปฏิวัติแบบนี้ได้บรรลุถึงจุดสูงสุดในระหว่างปี 1980-81 ซึ่งก็คือ การลุกฮือปฏิวัติในโปแลนด์นั่นเอง

ชัยชนะของการปฏิวัติทางการเมืองไม่มีทางที่จะมีความหมายว่า เป็นพื้นฐานฟูเอาระบบทุนนิยม

กลับมาอีก หลังจากที่มีการแสวงหาความหมายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้แล้วเราก็สรุปได้ว่า ขบวนการนี้จะนำไปสู่ชัยชนะของระบบเศรษฐกิจที่มีการบริหารงานด้วยตนเอง โดยมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยรวมศูนย์ที่มีการวางแผนล่วงหน้ากันมาแล้ว ถ้าไร้คำของมาร์กซ์เองก็กล่าวได้ว่า ขบวนการนี้จะนำไปสู่การปกครองของผู้ผลิตที่มีส่วนร่วมด้วยกัน

ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับรัฐ การปฏิวัติแบบนี้จะนำไปสู่ระบบของการที่คนงานจะบริหารงานด้วยตนเองบนพื้นฐานของประชาธิปไตยพลุลักษณะแบบสังคมนิยมอย่างกว้างขวางที่สุด กล่าวคือ จะเป็นการปกครองของสภาคนงาน ซึ่งภายใต้การปกครองดังกล่าวรัฐจะเริ่มสูญหายไปเองอย่างทันที สภาคนงานนี้จะทำหน้าที่บริหารปกครอง ส่วนพรรคปฏิวัติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดตั้งระบบนี้ขึ้นมา ก็จักักตัวเองให้มีบทบาทเพียงผู้ให้คำแนะนำทางการเมืองเท่านั้น และจะไม่พยายามทำหน้าที่แทนสภาคนงาน

นอกจากนี้ เหล่าคนงานในประเทศทุนนิยมอุตสาหกรรมยังได้ก้าวเดินอยู่เป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอบนถนนสายเดียวกันที่จะไปสู่การปลดปล่อยให้เป็นอิสระ โดยมีการเปลี่ยนแปลงขึ้น ๆ ลง ๆ ในกระบวนการของการก้าวไปนั้น กรณีนี้ได้เกิดขึ้นในรัสเซียปี 1917, ในเยอรมนีปี 1918, ในอังกาเรียปี 1919, ในอิตาลีปี 1920, ในสเปนปี 1936 ในอิตาลีอีกสองครั้งในปี 1948 และ 1969, ในฝรั่งเศสเดือนพฤษภาคม 1968, และในโปรตุเกสระหว่างปี 1974-75

การต่อสู้เพื่อการปลดปล่อยของประชาชนที่ ถูกกดขี่ต่างมีลักษณะที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ ละน้อย ๆ ภายใต้อิทธิพลของความเจริญทางอุ- ตสาหกรรมบางส่วนและการเกิดขึ้นของชนชั้น กรรมกรมาชีพในฐานะที่เป็นชนชั้นสำคัญ

สิ่งทั้งสามนี้เป็นส่วน 3 ส่วนของการปฏิวัติ โลก ซึ่งประวัติศาสตร์กำลังดำเนินไปสู่การแก้ไข วิกฤตการณ์ของมนุษยชาติอย่างเจ็บปวด นั่นคือ โดยการมีการปกครองของสหภาพงาน, มี สหพันธ์สังคมนิยมโลกที่มนุษย์ทั้งชายและหญิงจะ สามารถเข้าควบคุมชีวิตของตนเองได้ในที่สุด, จะ

ขจัดภัยสงครามได้ตลอดไป สามารถยุติการผลิต อาวุธที่เช่นฆ่าประชาชนได้นับเป็นจำนวนมาก ๆ และทำลายการชู้กรีกแรงงาน ด้วยการกดขี่ทาง การเมืองจนสิ้นสุดลง

เรื่องดังกล่าวนี้เองที่ คาร์ล มาร์กซ์ได้สร้าง ผลงานอันยิ่งใหญ่ของเขาขึ้นมา ถ้าหากถึงวันที่ ขบวนการทางประวัติศาสตร์ได้บรรลุถึงชัยชนะ ครั้งแรกของตนในประเทศที่มีความก้าวหน้าทาง อุตสาหกรรมแล้ว การพุก่อกันทั้งหมดเกี่ยวกับ เรื่อง “วิกฤตการณ์ของลัทธิมาร์กซ์” ก็จะยุติลง ตลอดไป ●

วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์

ปีที่ 1 เล่มที่ 3 กันยายน 2526

ฉบับกึ่งชากรรมชาติ :

นโยบายและผลกระทบ

- พบกับ :-
- กึ่งชากรรมชาติ : บทสำรวจนโยบายและผลกระทบ (อจนา วัฒนานุกิจ)
  - กึ่งชากรรมชาติ : ตลาดการค้าและดุลการชำระเงิน (พรายพล คุ้มทรัพย์)
  - ใครเป็นผู้คัดดวงผลประโยชน์จากการยกเลิกฟรีเมยมข้าว : บทพิสูจน์ด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ของราคาข้าวในตลาด (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง)
  - การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทาน และราคาข้าวในประเทศไทย (ธงไชย เพ็ชรรัตน์)
  - แบบจำลองการขายข้าวเปลือกของชาวนาไทย (บรรเทิง มาแสง)
  - อัตราค่าเล่าเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ : ปัญหาและทางออก (สุกัญญา นิรันดร)

๑๓๑

ราคาเพียง 30 บาท หาซื้อได้ตามแผงและร้านหนังสือมาตรฐานทั่วไป